

Liberala krafter i Kina

En kartläggning över den politiska liberaliseringsgraden i
dagens Kina

Abstract

Kina är idag en av världens största handelsnationer. Sedan ordförande Maos död 1976 har landet öppnats upp för relationer med västvärlden. Handelsmässigt sett har Kina nått en större frihet. Syftet med denna fallstudie är att kartlägga graden av politisk liberalisering i Kina, med grundantagandet att liberalisering utgör vägen mot målet – demokrati. Fokus har lagts på de tre kontexterna Mänskliga Rättigheter, Internet och Civila Samhället. Empirin grundas, på grund av Kinas stränga censur, på litteratur publicerad utanför landet.

Studien tar avstamp i teoretiska idéer inom de tre områdena. Resultatet visar på en hårt kontrollerad stat utan större möjligheter till ett starkt civilsamhälle och med undermålig efterlevnad av FN:s konvention kring de mänskliga rättigheterna.

Nyckelord: Kina, Liberalism, Mänskliga rättigheter, Internet, Civila Samhället.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Frågeformulering.....	2
1.3	Syfte och begränsning.....	2
1.4	Teori.....	3
1.5	Metod och Material.....	4
1.6	Disposition.....	5
2	Mänskliga rättigheter	6
2.1	Kina och mänskliga rättigheter.....	6
2.2	Kina och rättsväsendet.....	7
2.2.1	Tortyr.....	7
2.2.2	Dödsstraff.....	8
2.3	Kina och Kvinnorna.....	10
2.3.1	Landets flickor sjunker i antal.....	11
2.4	Analys.....	13
3	Internet– en ohejdbar liberaliserande kraft?	15
3.1	Den Nya Kinesiska Muren.....	16
3.1.1	Censurens områden.....	16
3.2	Kinesers Internetanvändande i realiteten – är censur nödvändig?.....	17
3.2.1	Internetkaféer.....	18
3.2.2	E-governance.....	18
3.3	För och emot en digitalt initierad politisk liberalisering.....	19
3.4	Analys.....	20
4	Civila Samhället	22
4.1	Att konkretisera civila samhället.....	22
4.2	Kinas Non Governmental Organizations.....	23
4.3	Religiösa rörelser och civilsamhället.....	24
4.3.1	Falun Gong-rörelsen och religiös förföljelse.....	25
4.3.2	Nya regleringar.....	25
4.4	Analys.....	26

5	Slutsats	28
6	Litteraturlista	29

1 Inledning

1.1 Bakgrund

1949 var inbördeskriget som hade härjat i Kina två decennier äntligen över. Segrande ur striden gick Mao Zedong som utnämnde sig själv till president för Kina. I samband med detta förklarade han Kina vara en folkrepublik. Mao styrde Kina med järnhand fram till sin död 1976. Han förespråkade socialistisk renlärighet och genomförde som ett av sina projekt den katastrofala kampanjen ”det stora språnget” som i kombination med missväxt ledde till kring 20 miljoner människors död.

Efter Maos död fördes Kinas politik mot ett liberalare spår och under Deng Xiaopings styre började landet öppnas upp och man följde med den internationella ekonomiska utvecklingen. Idag är Kina en stark stat och räknas som det fjärde största landet ytmässigt och det tredje största landet i värden ekonomiskt sett. Landet har en enorm potential. Forskare bedömer att kinesiska inom bara tio år kommer att vara det dominerande språket på Internet och att landet snart kommer att utgöra USA:s motpol i ett bipolärt system. Som ett erkännande av landets handelsmässigt starka ställning blev Kina medlem av WTO år 2001. Sedan början av 1990-talet har landets BNP stadigt ökat med ungefär 10% per år. Man tillämpar så kallad socialistisk marknadsekonomi, där eget företagande används för att komplementtera statens ekonomi. Privatägandet är numera grundlagsskyddat, en lag som dock endast gäller så länge företaget inte motsätter sig regimen eller kommunistpartiet inte behöver använda egendomen till något för dem viktigare ändamål. Som synes har Kina politiskt sett stått och stampat. Inga politiska organisationer som anses vara ett hot mot statsmakten är tillåtna. Allt politiskt motstånd trycks tillbaka med militära medel. Kina är ett land med en lång historia av politiskt förtryck, en kommunistdiktatur. En stat med auktoritärt styre, där varje form av opposition slås ner. Egentliga val, vilkas utgång faktiskt spelar någon roll, finns inte. Censur, förtryck och tortyr hör till vardagen.

Många hävdar dock att Kinas alltmer ivriga samarbete med västvärlden kommer att tvinga fram en demokratisk utveckling i landet. I denna uppsats kommer vi att försöka klargöra om det finns tecken i Kina på en utveckling mot ett mer liberalt tänkande och handlande eller om de ansträngningar som gjorts enbart är ett spel för gallerierna.

1.2 Frågeformulering

Vi ställer oss frågan hur den politiska liberaliseringsgraden ser ut i Kina inom områdena Mänskliga Rättigheter, Internet och Civila Samhället? Finns det en liberal utveckling i landet?

1.3 Syfte och begränsning

Vårt syfte är att undersöka och kartlägga om det finns några tecken på en utveckling mot ett mer politiskt liberalt Kina. Liberalisering kan sägas utgöra vägen mot målet – demokrati. Vi vill kartlägga graden av politisk liberalisering inom tre områden: Mänskliga Rättigheter, Internet och Civila Samhället. Vi valde dessa tre områden då vi anser att efterlevnad av de mänskliga rättigheterna utgör en av grundpelarna i en fungerande demokrati. Internet valde vi då det erbjuder en helt ny möjlighet till debatt, informationsspridning och kommunikation. Trots kritiken mot den kinesiska regeringens inrättande av en landstäckande brandvägg som stoppar allt hotfullt material har många positiva röster höjts med hopp om en så kallad IT-revolution. Civila samhället, slutligen, då det historiskt finns exempel på fall då rörelser inom civilsamhället lett till politisk påverkan. Kinas regering är hårt kontrollerande och vi vill ta reda på om det trots detta finns utrymme för ett aktivt civilsamhälle. Inom varje område har vi sedan ytterligare begränsat ner oss till frågor som är dagsaktuella inte bara för Kina utan också för resten av världen.

- Mänskliga rättigheter; Vi har undersökt brister i rättssystemet och bruket av tortyr och effektivisering av dödsstraffet. I en värld som drivs allt hårdare att praktisera ickevåld är Kina en aktiv effektiviserare av bägge handlingar. Vi har även belyst utvecklingen av kvinnofrågor. De är likväl som i andra delar av världen en utsatt grupp i Kina.
- Internet; Hur ser förhållandet ut för Internetanvändare ut i Kina? Råder pressfrihet, vilka begränsningar och möjligheter finns för obehindrad informationspridning?
- Civila samhället; Vad finns det för möjligheter till mötes- och organisationsfrihet och hur ser förhållandena ut i samhället för religiösa minoriteter? Råder religionsfrihet eller sätter staten stopp för specifika religioner?

1.4 Teori

Demokrati är ett ord på allas läppar i dagens globala värld, dessvärre är demokrati inte alla förunnade. Demokratisering i världen är en process som än idag inte är fullbordad. Att uppnå demokrati i varje land är inte bara önskvärt utan också en lång process. Vi befinner oss i den tredje av Samuel Huntingtons demokratiseringsvågor - vilka nationer som kommer att bli fullbordade demokratier får framtiden utvisa. Vad vi vet är att det finns flertalet teoriskolor för att förstå demokratiseringsprocessen.

Vi ämnar genomföra en teorikonsumerande studie med beskrivande ambitioner. (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud, 2005, s. 40). Då undersökningen behandlar ett antal olika områden inom den kinesiska kontexten har vi valt att analysera frågeställningen med olika teorier i bakhuvudet.

Vi har valt att bygga vår forskning rörande mänskliga rättigheter på Schmitter, O'Donnell och Whiteheads teori från 1986, Transition from authoritarian rule (Grugel, 2002, s 57) även kallad övergångsteorin. Enligt teorin är demokratisering en process av politisk kamp och kompromisser och inte en följd av ekonomisk framgång som andra teorier, exempelvis moderniseringsteorin förespråkar. "Democracy is not, therefore, a question of waiting for economic conditions to mature or the political struggles unleashed by economic change to be won. _ _ The transition school argues that both modernizationists and structuralists see the economy, history and development as overdetermining political outcomes." (Grugel, 2002, s. 56-57). Skulle ekonomisk utveckling vara tillräckligt för demokrati skulle Kina vara närmare målet idag än vad de i verkligheten är. Som Schmitter debatterar skall politiska beslut fattas oberoende av ekonomiskt intresse för bästa resultat. Optimisten säger att "transition from authoritarian rule" är bästa vägen till demokrati då den styrande makten förstår vad medborgarna och landet i helhet behöver. (Grugel, 2002, s 57). Den modernare tappningen av teorin är inte fullt så krass som den äldre varianten men bygger likväl på att en liten elitisk grupp sätter upp lagar och normer för landet. Skillnaden är att man lyssnar även på politiska oppositioner och tittar på samhällsströmningar. Man skapar demokrati genom att navigera mellan större politiska motsättningar.

Kritiken mot denna teori är att den är övervägande elitisk och negligerar meningen med demokrati, en stat styrd av medborgarna (Grugel, 2002, s 61). Genom sin starka tro på elitstyre representeras inte minoriteternas intressen i demokratier skapad efter denna teori. Genom sin elitdrivna karaktär kan den styrande makten enbart lyssna på andra aktörer för att stilla kritik och skapa förändring för egenvinning (Grugel, 2002, s 63). Denna demokratiseringsteori är därför en oviss ledsagare mot demokrati. Utvecklingen och liberaliseringsgraden av mänskliga rättigheter i Kina kommer att återknytas till problematiseringen runt tillämpningen av denna teori.

Flera forskare inom områdena Internet och demokrati, bland andra dansken Jens Hoff argumenterar för Internet som kraftfullt vapen mot auktoritära regimer. Han framför i sin bok *Internet, Governance and Democracy, Democratic*

Transitions from Asian and European Perspectives teorin att ICT (Information and Communication Technology) / Internet är krafter som genomborrar och påverkar alla dagens samhällen. En teknologi som omfamnas mer eller mindre (oftast mer) och till vilken stora förhoppningar inför framtiden är knutna. Han menar att Internet knyter samman världen och hjälper till att återgestalta marknader, politik och det civila samhället, liksom den stora frågan – demokratin. Professor Indrajit Banerjee framför liknande tankar i boken *Rhetoric and Reality, the Internet Challenge for Democracy in Asia*. Samtliga tycks dock vara överens om att Internet inte kan fungera som ensamt avgörande pådrivande faktor för demokrati. Dessa tankar återkommer i analysen kring Internet som en möjlig liberaliserande kraft.

Slutligen kommer vi att analysera civila samhället utifrån teorin om socialt kapital där Robert Putnams är en erkänd förespråkare. Demokrati är enligt Putnam inte endast en samling institutioner utan även samverkan människor emellan. Relationen socialt kapital-demokrati är idag högst vedertagen, högt socialt kapital leder till god vigör och ett starkt civilsamhälle. Enligt teorin bör nationens lagstiftning vara skriven så att det finns möjlighet att skapa oberoende organisationer och mötesplatser för medborgarna (Lindström, 2006, <http://www.hallbarhetsradet.se>). Vi använder oss av denna teori som stöd för att undersöka om Kina idag har en politisk möjlighet att odla socialt kapital och främja det civila samhället som liberaliserande kraft.

1.5 Metod och Material

Vi har valt att arbeta utifrån fallstudieprincip där vi studerar graden av liberalisering inom olika kontexter i Kina. Empirin till vår undersökning har vi funnit i litteraturen, bland annat har vi besökt Nordens största Asien-bibliotek *Nordic Institute of Asian Studies*.

Fördelen med en fallstudie är att den genererar stor analytisk öppenhet och att man erfar gedigen kunskap om ämnet. Nackdelen är att det är svårt att generalisera utifrån en fallstudie. Man har inget så kallat kontrollfall och kan inte veta att just fallet man undersökt är representativt för fenomenet i stort. (Esaïasson, Giljam, Oscarsson, Wägnerud, 2005, s 120).

Kina är ett korrupt land vars byråkrati genomsyras av censur. Detta medför naturligtvis vissa svårigheter när man vill ta reda på vilken grad av liberalisering landet ligger på. Vi har uteslutande använt oss utav litteratur publicerad utanför Kina då böcker utgivna i Kina aldrig kan ge en rättvis bild av den politiska situationen då censuren är sträng. Framförallt är det komplicerat att få fram information ur ett historiskt perspektiv ämnat för att se förändring i Kina. Kina var totalt stängt för omvärlden fram till slutet på 1970 talet. Under 80-talet och framåt har möjligheten till informationsspridning och pressmöjligheterna ökat något, även över nationsgränserna, vilket har resulterat i ökad kvantitet av information. Dock finns det än idag relevanta uppgifter och statistik som statsstyret inte går ut

med officiellt. Förutom böcker har vi även läst ett antal vetenskapliga artiklar och uppsatser fokuserande på Kina, samt publikationer från människorättsorganisationer. Allt för att få en så rättvis bild som möjligt av det faktiska läget i landet. Målet har varit att genom ett brett källurval få en så stor inblick av förhållandena inom våra valda områden som möjligt. Ett fåtal informationskällor skulle generera allt för knapphändig information vilket skulle skada källkritiska ambitioner.

1.6 Disposition

Uppsatsen är disponerad i tre kapitel med separata undersökningar inom respektive område med gemensam frågeställning; Hur ser liberaliseringsgraden ut i Kina? Kapitel två debatterar hinder och förutsättningar inom mänskliga rättigheter i Kina. Kapitel tre tar upp Kinas problematik med det nya informationsspridningsverktyget Internet. Det sista empiriska kapitlet, kapitel fyra ser över förutsättningarna för ett fungerande civilt samhälle, vilka aktörer finns det i det civila samhället och hur accepterade är de religiösa minoriteterna. Slutligen gör vi en kort sammanfattande analys av den aktuella liberaliseringsgraden.

2 Mänskliga rättigheter

FN är huvudaktören för mänskliga rättigheter (fortsättningsvis MR). FN tillsatte 1945 en kommission som skulle upphöja grundläggande MR till universell lag (Gunner, Namli, 2005 s 20). Den tionde december 1948 kom den allmänna förklaringen om MR, Universal declaration on Human rights. Det första konkreta dokument som erkänner att alla människor har lika värde (Svenska FN förbundet, 2005. www.sfn.se). FNs MR är uppbyggd på sex centrala konventioner som skall täcka in en individs alla behov och rättigheter. Ekonomiska, social och kulturella, rasdiskriminerande, kvinno, barn, tortyr samt medborgerliga och politiska rättighetskonventionerna (Utrikesdepartementet, 2005, s 3). FN gör mycket för MR liksom att sprida kunskap till gemene man om vad de kan kräva av staten för att förebygga förtyck (Nowak, 2003 s 27-28).

2.1 Kina och mänskliga rättigheter

Kina är en odemokratisk en-partistat med kommunistiskt styre där överträdelser av MR fortskrider fortlöpande. Det är en relativt ekonomisk stark stat vilket gör att den är svårt att komma åt (Utrikesdepartementet, 2005, s 1) Man kan dock inte ta ifrån Kina att vissa reformer har införts och delar av befolkningen lever under betydligt mer gynnsamma förhållanden idag är för trettio år sedan. Men det är förändring med restriktioner. Efter 1989 och demonstrationerna på Himmelska fridens torg uppstod en debatt om Kinas MR inom landet och internationellt. Därefter har det givits större möjlighet till debatt och rapportering om ämnet (Svensson, 2002 s 1). Det är en överdrift att säga att ämnet MR är ett fritt och fullständigt ämne i Kina (Svensson, 2002 s 2), däremot är det en positiv utveckling jämfört med post 1949 eran då MR var rent av tabu. Utvecklingen går sakta men framåt. Kina har idag ratificerat fem av de sex centrala FN-konventionerna. Fortfarande har inte Kina attesterat konventionen om medborgliga och politiska rättigheter (Utrikesdepartementet, 2005, s 3). I praktiken efterlever Kina ingen av konventionernas krav på MR och har fått flertalet tillsägelser om förbättring. Många av de lovade förändringarna har inte införlivats (Utrikesdepartementet, 2005, s 4). Vi har valt att titta närmare på förhållandena och bristerna för mänskliga rättigheter inom tre områden och hur Kina förhåller sig till konventionerna. Områdena vi har valt att titta närmare på är rättsväsendet, kvinnors rätt i samhället samt flickornas rättigheter i Kina.

2.2 Kina och rättsväsendet

Kina har visserligen ett mera humant rättsväsende idag än för trettio år sen men det är långt ifrån exemplariskt eller ens tolerant. Många av lagarna är inhumana och bygger på att stärka den styrande maktens ställning genom "Rule by law" istället för "Rule of law" som demokratiska stater följer. Regimkritiker och demonstranter döms ofta till långa fängelsestraff eller rent av till döden. (Utrikesdepartementet, 2005). Straffrätten är den svagaste länken i Kinas rättssystem där vittnesmål och erkännande inte sällan kommer genom tortyr samt att det krävs att man visar sin oskuld till skillnad från principen "oskyldig till motsatsen bevisats" som vi följer i Sverige (Utrikesdepartementet, 2005, s 10-11). Den största kritik Kina får angående sitt rättssystem är just graden av tortyr samt deras omfattande användande av dödsstraffet, därav har vi valt att undersöka förhållandena inom dessa två områden.

2.2.1 Tortyr

Den internationella lagen mot tortyr och inhumant behandlande av annan medmänniska är vad FN konventionen mot tortyr, förnedring och inhuman behandling av en medmänniska är (Svenska FN förbundet, 2005. <http://www.sfn.se>). Konventioner förbjuder all tortyr likväl fysisk som psykisk smärta som medvetet brukats för ett exempelvis få fram ett vittnesmål eller erkännande i rättssak (Svenska FN förbundet, 2005. <http://www.sfn.se>).

I Kina är det olagligt med tortyr, sådan handling kommer att bestraffas med långt fängelsestraff eller till och med döden. Lagstiftningen har dock inte gjort att tortyren har upphört utan bara flyttats bakom stängda dörrar. Tortyren är vanlig på byggarbetsplatser, under förhör, i fängelser samt som en metod att få ett erkännande eller ett vittnesmål (Amnesty International, 2001. <http://www.amnesty.org>) Som så mycket annat i Kina är problemet större på landsbygden och i de fattiga områdena. Dokumenterade metoder som används i provinser runt om i Kina vid förhör och på anstalter är elchocker, isolering, misshandel som ofta är utförd av medfångar, sexuellt utnyttjande och svält (Utrikesdepartementet, 2005, s 5). År 2003 kom lagen som säger att om tortyr har förekommit i samband med förhör skall rättegången ogiltigförklaras (Amnesty International, 2001. <http://www.amnesty.org>)

2004 utfördes en undersökning av Kinas åklagarmyndighet där man ämnade fastställa i hur många fall maktmissbruk hade idkats i form av tortyr i samband med rättegångar och förhör under 2002 och 2003. Man kom fram till att det hade brukats våld i form av tortyr under förhör i 4 000 fall denna period (Amnesty International, 2001. <http://www.amnesty.org>). Efter dokumentationen tillskrevs lagen om att polismyndigheten skall hållas ansvarig för tortyr och dödsfall under

förhör och i förvaring av fångar. Det blev också hårdare restriktioner om förhörstidens längd för barn under 16 år, personer över 70 år och gravida kvinnor (Utrikesdepartementet, 2005, s 5).

Nationen i sig har det yttersta ansvaret för att nationella lagar efterlevs för att upprätthålla de internationella mänskliga rättighetslagarna men internationella organisationer och nationer måste också sätta större tryck på Kina för att påvisa att deras behandling av människor är oacceptabel. Internationell press kan få nationen i sig att reagera. För allmän ökad medvetenhet måste informationen ut till gemeneman, medlet för detta är bland andra medial rapportering (Amnesty International, 2001. <http://www.amnesty.org>). Regeringen har efterfrågat ökad mediebevakning av den reella situationen likväl ökad belysning av fall där tortyr använts. Dessvärre råder inte pressfrihet i landet och det styrande organet kan gå in och kräva korrektur om artikeln gäller ett fall som inte vara passande att komma ut i dagsljuset, fall där de styrande organen ansåg att tortyr var relevant (Utrikesdepartementet, 2005, s 6).

Generellt är vi högst medvetna om att tortyr förekommer på bred front i Kina. Officiellt har man börjat aktivt förhindra tortyr. På senare tid har videospelningar av förhör påbörjats för att minska mängden av tortyr, dock var den yttersta meningen med videospelningen att förhindra den åtalade eller ett vittne att ta tillbaka sitt erkännande och vittnesmål under rättegången (Taiwan Foundation of democracy, 2005. s 80). Det har skett en förändring i tänkandet kring tortyr, dessvärre har Kina en lång väg kvar innan de ens kan tänka på att tortyr blir ett minne blott.

2.2.2 Dödsstraff

Konventionen om medborgliga och politiska rättigheter är den av konvention Kina inte har ratificerat. Konventionen innefattar i korthet statens skyldighet att förbjuda slaveri, obefogade och inhumana arresteringar samt varje människas lika rätt utan hänsyn till personens etnicitet eller religion (Svenska FN förbundet, 2005. <http://www.sfn.se>). Förhandlingar pågår med Kina om en ratificering men betydliga åtgärder måste införas för att detta skall bli verklighet (Utrikesdepartementet, 2005 s 3). Däribland Kinas lagar om dödsstraff som strider mot konventionen om de mänskliga rättigheterna och rätten till liv.

ICCRP (konventionen om mänskliga och politiska rättigheter) står för rätten till liv vilket går stick i stäv med en regerings rätt att ta en medborgares liv. Enligt konventionen får dödstraffet bara brukas på de allvarligaste brotten i de nationer där det fortfarande används. Brott som av naturen är extremt brutala eller flertalet mord. Dödsstraffet får heller inte användas för att avskräcka medborgare eller påvisa den statliga makten. I Kina används dödstraffet inte bara flitigt utan även frekvent i politiskt syfte (Taiwan foundation of democracy, 2005 s 89-90). För att börja förstå varför dödsstraffet används i Kina måste man gå till deras tro på att

man bör uppehålla harmoni i nationen genom att avlägsna de som har gjort fel. Fel stör harmonin och bör då avlägsnas för att säkert veta att de icke kommer upprepas från den källan (Sharma 1999, s 12). För en betraktare ter sig den påstådda harmonin som en perfekt täckmantel för att hålla någorlunda ordning. Komplexiteten med dödsstraffet i Kina är hög, fenomenet är så hårt rotat i deras medvetande, att föreslå alternativ kan te sig svårt (Roland, Zhiqiu, 2006, s 163).

28 april 1996 lanserades en ”strike hard” kampanj som en avskräckelsemanöver. Man riktade in sig primärt på att få bukt med brott som mord, våldtäkt, stöld och kidnappning. Kampanjen fortsatte även 1997 och 1998, styrkan på aktionen hade avtagit något men brott som skulle bekämpas med dödsstraff var utöver de tidigare nämnda även skattesmitare, korruption och handel med droger (Amnesty International, 1998, <http://www.amnesty.org>).

Det officiella antalet avrättningar per år går Kinas regering inte ut med trots påtryckningar från internationella organ och nationer. Den officiella siffran utifrån vad kinesisk media har rapporterat var 3 400 avrättningar år 2004. Amnesty International uppskattar att siffran är betydligt högre, cirka 10 000 till antalet (Utrikesdepartementet, 2005 s 8). År 2004 var jordens samtliga utdömda dödsstraff 3 797 stycken i totalt 25 länder, Kina ansvarar officiellt för knappa 90 procent av den siffran men troligen betydligt många fler (Taiwan foundation of democracy, 2005 s 51). Att den officiella siffran för antalet dödsdömda ökade med femtio procent mellan åren 2003 och 2004 är ett faktum som är dock svårt att veta om användningen av straffet har ökat eller om den mediala bevakningen har blivit en uns friare vilket bör ha ökat antalet och medvetenheten (Utrikesdepartementet, 2005 s 8).

Det är inte bara antalet dödsdömda som är högt i Kina utan också antalet brott som genererar dödstraff är ohyggligt högt. För runt 70 brott kan du dömas till lagens strängaste straff, döden. Däribland finns brott som inte skall betänkas som banala men ej är så pass hårda att dödsstraffet ens bör komma på tal. Det handlar om brott som stöld, narkotikahandel, misshandel, anstiftan mot statsmakten och korruption. Utöver dessa döms man ovillkorligt till döden vid brott som dråp och mord (Utrikesdepartementet, 2005 s 8). Tydligare och tydligare hörs röster även inom Kinas gränser att dödsstraffet de facto endast bör användas för tyngre brott i linje med konventionens begränsningar. Dessa röster har man idag inte tagit någon synbar notis om (Roland, Zhiqiu, 2006, 163). I dagens lagstiftning kan en person dock inte dömas till döden om personen är gravid, under 18 år samt om erkännandet har kommit via tortyr (Taiwan foundation of democracy, 2005 s 89).

Kritiska röster om framförallt rättegångarna kring dödstraffsdomarna får allt mer utrymme. Tidsbristen för med sig att ombud blir inkopplade i sista stund och att man inte hinner kalla expertvittnen. Tortyr vid förhören är ytterligare ett problem vid rättegångarna. Kritiken har lett till att högsta domstolen år 2005 lät meddela att de ämnar ompröva alla effektiviserade dödsdomar (Utrikesdepartementet, 2005 s 9) vilket är bra i tanken men inte till så stor nytta

för de som redan har blivit avrättade. Ett annat problem är det faktum att domen ofta verkställs bara timmar efter den fallit vilket gör att personen nekas sin mänskliga rätt till omprövning eller uppskov från domen. Arkebusering via nackskott eller gifthinjektationer är metoder man använder sig av vid avrättningarna. Bristen till plats på fängelser och ekonomiska resurser är en direkt orsak till det snabba verkställandet (Taiwan foundation of democracy, 2005 s 90).

Denna inhumana hantering av människor visar ingen tendens på att luckras upp och avta, tvärtom är de officiella siffrorna på uppgång.

2.3 Kina och Kvinnorna

Kvinnokonventionen fastställer kvinnans internationella lika frihet och rättigheter inom politiska, ekonomiska, kulturella, sociala och civila områden. Utöver detta preciserar man specifikt att konventionen innefattar kvinnans lika rättigheter i alla framtida områden vad de är må vara (United Nations division for the Advancement of Women, 2006. <http://www.un.org>). Konventionen säger att man och kvinna skall vara lika gentemot nationell lag, därmed skall särbehandling på grund av kön vara förbjudet (United Nations division for the Advancement of Women, 2006. <http://www.un.org>).

Kina är på pappret ett relativt liberalt och jämställt land, kvinnan har rätt till skilsmässa, rätt till egen bostad, rätt att rösta och hon har rätt att jobba inom det område hon vill med lika villkor och lön. Men som i de flesta andra länder är verkligheten inte så ljus. Vi har valt att se hur förhållandena ser ut på arbetsmarknaden för kvinnorna i Kina. På -70 talet ändrade Kina politisk inriktning efter att ha varit en kommunist- socialistisk stat ställde man nu in målet på att bli ekonomiskt oberoende stat. Vändningen innebar fler arbeten då man utvecklade flera industrier. Än så länge var det dock männen som dominerade arbetsmarknaden (Yuan, 2005, s 75). Under senaste årtiondet har tankar om kvinnans plats på jobbet genererat flera diskussioner, en jämställd arbetsmarknadspolitik var målet, med rätt man på rätt plats oavsett kön. Tittar man kritiskt på realiteten är det bara en diplomatisk omformulering då jobben fortfarande går mestadels till männen på grund av kvalifikationer i direkt följd av kvinnas tidigare avsaknad av möjligheten till utbildning (Yuan, 2005, s 77).

Könsrättigheter är ett begrepp som är implementerat från västvärlden och något som Kina fick upp ögonen för allt mer under -80 och -90 talet. Medvetenheten är dock inte tillräcklig. Det krävs en ändrad mentalitet på både gräsrots och politisk nivå för att få till stånd en utveckling (Beauchamp, 2002, s 63ff). Delvis har det dock skett en förändring, bland annat med hjälp av påtryckningar från omvärlden samt nationella och internationella kvinno- NGO propageringar. Mellan åren 1990 och 2000 ökade antalet kvinnor i arbetslivet med

42 miljoner, dessvärre är deras jobb främst inom jordbruket. Kvinnan har kvar att slå sig in i det politiska likväl som den byråkratiska arbetsfären på allvar (Taiwan Foundation of democracy, 2005 s 104).

Lagstiftningen är beskaffad så i Kina att kvinnan har rätt till arbete på samma villkor som mannen, rätt till lika lön, semester, försäkring, säkra arbetsförhållanden och får inte väljas bort på grund av sitt kön. Man får heller inte avskeda eller neka kvinnan jobb om hon skulle vara gravid, ta ut mammaledighet eller om hon skulle ingå äktenskap (Mendes, Traeholt, 1997, s 448). Kvinnor som skadas ekonomiskt via tvångssemester eller pension har via the Labor law rätt till ekonomisk kompensation (Mendes, Traeholt, 1997, s 456). Lagen är tydlig men konsekvenserna små. Som kvinna har du svårt att få jobb utanför jordbruket och industrin trots gedigna utbildningar. En undersökning gjord 2002 visade på att femtio procent av de utannonserade jobben önskar specifikt manliga sökande till tjänsten (Min, 2002, s 18-19).

Det är inte bara attityden och särbehandlingen mot kvinnor på arbetsmarknaden som gör det svårt för dem, likväl spelar mentaliteten roll om vart kvinnans plats i samhället är. Speciellt i fattigare områden och på landsbygden är rådande uppfattning att kvinnans plats är i hemmet och hennes jobb är att värna om mannen och barnens välmående. Inte allt för sällan jobbar kvinnan under sina unga år, innan hon gifter sig och blir sedan hemmafru (Yuan, 2005, s 83-84). Den universellt utspridda uppfattningen är att det ligger i mannens mentalitet att rikta in sig på karriär och jobb samtidigt som kvinnan har siktet inställt på det lyckliga familjelivet. Att jobb och karriär är prioritet två är starkt befintligt även i Kina.

Med arbetsmarknadens motsträvighet gentemot kvinnan samt den rådande mentaliteten befinner sig kvinnorna i mannens kölvatten på arbetsfronten. Verkligheten är beklaglig då ett arbete ger både ekonomiska möjligheter såväl som starkt individualistisk självkänsla.

2.3.1 Landets flickor sjunker i antal

Barn behöver stöd och skydd från omvärlden och tyvärr ofta från de vuxnas våld. Konventioner innefattar barnens lika rätt oavsett kön, hudfärg, språk, religion, nationalitet, handikapp med mera (United nations Convention on the Rights of the Child, 2006. <http://www.ohchr.org>). Målet är att barnen skall få möjligheten att växa upp till individer med liberala värderingar i ett fritt samhälle utan att förstöras på vägen. Enligt konventionen är du barn fram till det du fyllt arton år.

Flickor är alltid extra utsatta, önskan om pojken som för vidare familjenamnet, tron på att en pojke nog är en aning bättre än en flicka är utbredd, inte minst i Kina. Kina har en lagstiftning som skyddar nationens barn genom att förbjuda brott såsom barnpornografi, barnprostitution, barnarov och förbud mot barn i

väpnad konflikt, dessa brott har dryga påföljder (Utrikesdepartementet, 2005, s 32). Utöver dessa övergripande lagar har Kina stiftat lagar som särskilt skall skydda flickorna, lagen mot bortgifte, förbud mot selektiv adoption, förbud mot abort av flickfoster, rätten till lika sjukvård och utbildning med flera (Mendes, Traeholt, 1997, s 463). Trots omfattande lagstiftning och försök till implementering så att flickor behandlas på lika villkor sjunker födelseantalet av flickor varje år. Boven i dramat är Kinas enbarns politik.

Från 1969 och under 1970 talet stärktes oron om en överbefolkad planet med knapphändiga resurser för jordens medborgare. Speciellt i u-länderna var tillväxtsiffran hög. Kina beslutade sig för drastiska metoder för att få ner tillväxten, landets familjplaneringspolitik började växa fram. År 1980 kom lagen om ett barn per hushåll med böter till den familj som inte följde lagen och skaffade fler barn. Konsekvenserna av lagstiftningen märktes tidigt inte bara på att antalet födslar minskade dramatiskt under 80-talet, antalet flickfödslar sjönk och klyftan mellan antal pojk- och flickbarn ökade. Vid år 1990 var det en miljon färre flickor i landet än pojkar, vart hade flickebarnen tagit vägen? (Johnsson, 2004, s 6).

Fler och fler barn överges i skogen, adopteras bort eller lämnas på trappan till barnhemmen, merparten av dessa barn är flickor (Johnsson, 2004, s 11-12). Barn, framförallt flickor, säljs vidare utomlands eller som arbetskraft. Intresset för barnen på marknaden har bidragit till en ökning av barnaröv speciellt på landsbygden. Lagen förskriver dryga fängelsestraff för denna handling. (Utrikesdepartementet, 2005, s 33). Flickor på landsbygden registreras inte vilket tillåter föräldrarna att i lagens mening och utan påföljande böter skaffa ytterligare ett barn och då gärna en son. Konsekvensen av denna handling blir dessvärre att flickan kommer utanför systemet, därmed har de inte rätt till skola och sjukvård med mera (Utrikesdepartementet, 2005, s 7). Att tekniken har gått framåt medför vissa problem för flickfostren. Idag kan man i tidigt stadie se vilket kön fostret har. Könrelaterade aborter är olagligt i Kina men ändå beräknas andelen flickfoster vara sjuttio procent av de sammanlagda aborterna under 2000 talet. Under de kommande tio åren beräknar man mista 40- 60 miljoner flickor till följd av abort (Utrikesdepartementet, 2005, s 7).

Den direkta konsekvensen av enbarnspolitiken börjar synas markant nu. Statistiken idag ser ut så att det går runt 120 pojkar på 100 flickor men upp till så stor differens mellan könen som 100 - 130 (Utrikesdepartementet, 2005, s 8). Avsaknaden av flickor gör att man beräknar att år 2020 kommer det saknas 30-40 miljoner unga kvinnor till de unga männen som söker maka. Man har förvisso lyckats bromsa tillväxten men priset har varit högt, flickorna kommer att få fortsätta betala om man inte tänker om inom familjepolitiken. Trots allt ligger det närmare till hands att ändra familjepolitiken på grund av den djupt rådande mentaliteten om pojkarnas högre värde.

2.4 Analys

Kina är inte en nation med ett liberalistiskt tänk i förhållande till de mänskliga rättigheterna. Kinas förändring och bristen på ett liberalt samhälle är ett skolexempel på bristerna med transitionsteorin. De senaste årtiondena har man visserligen infört justeringar i lagen för att förhindra diskriminering och förtryck mellan landets medborgare. Det har de exemplifierat med lagstiftning för att skydda det kvinnliga könet. Med de förändringar som verkställs förnyar man inte lagarna för att minska nationens förtryck av medborgarna, utan för att stilla kritiker, stormakter och internationella organisationer. De justeringar man har infört i de områden vi har tittat på har lagen allt som oftast kommit till för det gynnar statsmakten i olika avseenden eller för att skapa ytterligare kontroll. Kina måste få ett nyare, friare tänk där man har en tilltro till individens intelligens för att få kalla sig en nation som följer de internationella mänskliga rättighetslagarna.

Internationella påtryckningar från stormakter och världsorganisationer har genererat vissa steg mot liberalare lagar och förhållningsregler för befolkningen. Dessvärre är Kina en stark stat, inte minst ekonomiskt, vilket gör att de är svåra att rå på. Inför Kinas inträde i WTO samt innan de existerande ratificeringarna av konventionerna har man kunnat kräva förändring. Samtidigt hade omvärlden kunnat sätta ytterligare krav på förändring gentemot de mänskliga rättigheterna i Kina för att de skulle få vara värd för de Olympiska Spelen. Tyvärr spelades inte korten rätt och Kina tvingades till allt för få reformer innan de godkändes som värd för OS 2008.

Kina har fått kritik för de allt för knapphändigt införlivar konventionernas krav för acceptabla mänskliga förhållanden av samtliga konventionsråd. Dock är den yttersta bristen för ett liberalt samhälle det faktum att de inte har ratificerat konventionen om medborgliga och politiska rättigheter som räknas som en av de två centrala konventionerna tillsammans med konventionen om ekonomiska rättigheter. Förhandlingar har förekommit mellan Kina och representanter från FN för en ratificering men än så länge visar Kina upp en allt för oacceptabel ovilja till reform i landet för att ratificering skall bli verklighet. Oviljan till ett liberalt tänk för förändring, att förnya och förbättra är för markant. Vi har inte hittat någon dokumenterad fakta om varför Kina visar upp en så pass grav ovilja till att attestera den resterande konventionen eller till det faktum att de införlivar så knappa förbättringar även inom de övriga konventionerna. En tanke är dock att genom ett liberalare samhälle mister man den statliga kontrollen allt mer och sakta skulle ett allt mer demokratiskt samhälle växa fram. Tanken är specifikt förenad med teorin. Ett liberalare samhälle skulle troligen generera ökad ekonomisk vinst

men i likhet med teorin delar dock Kina på områdena rörande socioekonomisk vinst och politisk säkerhet vilket kan förklara den sega MR utvecklingen. Liberalistisk utveckling inom MR skulle i sig vara det ultimata men knappast en rimlig tanke i närtid.

3 Internet– en ohejdbar liberaliserande kraft?

”Att kontrollera Internet är som att försöka nåla fast Jello på väggen”

Citatet ovan kommer från USA: s ex-president Bill Clinton, då han en gång skämtsamt refererade till den kinesiska regeringens ansträngningar att kontrollera informationstillgången på Internet (Hughes, Wacker, 2003, s. 58-82).

Den kinesiska regeringens censur av Internet har blivit mycket omdebatterad i media, speciellt sedan västerländska storföretag såsom Google och Yahoo mot ersättning accepterat att censurera den kinesiska versionen av sina sökmotorer.

År 2002 skrev Tom Friedman om Kina: ”What makes the Internet so dangerous for police states is that they can’t afford not to have it, they will fall behind economically if they do. But if they have it, it means they simply can’t control information the way they once did” (Goldsmith, Wu, 2006, s. 104). Det är nog så sant att ett totalt Internetförbud effektivt skulle bromsa in Kinas häpnadsväckande ekonomiska framgångar, landet har en BNP-utveckling på ca 10 % om året. Däremot gör regeringen sitt bästa för att inte låta Friedman få rätt angående kontrollen av information.

Man talar om ”the New Great Wall of China”, och syftar då till den landstäckande brandvägg man installerat, ett filter som avvisar allt som kan tolkas som ett hot mot regimen. Man kan tycka att det är en något motsägelsefull inställning att uppmuntra användande av Internet samtidigt som man gör allt man kan för att kontrollera informationsflödet.

Det här avsnittet ämnar klargöra liberaliseringsgraden inom Internet i Kina. Hur fritt är det? Kan Internet, som många hävdar, bidra till en politisk liberalisering? Vi kommer att ta upp vilka områden censuren täcker, hur stor roll den spelar och hur Internetanvändandet ser ut i realiteten. Vidare kommer jag att skriva något om Internetkaféer och vilket hot de anses utgöra, uppkomsten av så kallat e-governance och slutligen, vad som talar för och emot en digitalt inviterad politisk liberalisering i Kina.

3.1 Den Nya Kinesiska Muren

”Imagine if the Internet took hold in China. Imagine how freedom would spread.” Orden yttrades av USA:s president George W Bush i Phoenix, Arizona i december 1999. (Khalatil, Boas, 2003, s. 13). Relationen teknologiska framsteg och demokratisering utgör ett kraftfullt antagande i populärt tänkande. Hur ställer man sig då till stater som Kina som gör allt som står i dess makt för att kontrollera det fria ordet i det enorma forum Internet utgör? Peng Hwaang menar i sitt paper ”E-regulation in Asia – *the Internet and a freer Asia*” (Hoff, 2006, kap. 4, s. 65-70) att Internet kommer att göra Asien inklusive Kina mer fritt. Dock inte i den fart eller riktning som liberaler världen över hoppas på. Hwaang menar att det i längden är för kostsamt att censurera Internet och att man därför efterhand kommer att lätta på kontrollen inom vissa områden.

Av detta syns dock inga spår än så länge, istället arresteras allt fler för att ha uttryckt sig regimkritiskt på nätet. Falun Gong- anhängare som använder Internet för att sprida information om sin verksamhet skickas till så kallade omskolningsläger, en kinesisk variant på grymma arbetsläger.

Kinesiska myndigheter har för att skapa vad de kallar en ”nyttig och välordnad” Internetanvändning använt sig av två huvudstrategier. Det ena innebär en relativt välfungerande självcensur, framtvingad genom reglering, strikta policys och hårda straff. Den andra visar sig som en landstäckande brandvägg som filtrerar bort allt hotfullt material. Websajtadministratörer tvingas anlita så kallade ”big mamas” eller ”cleaning ladies” för att alltid vara snabbt framme för att rensa bort allt hotfullt material från bulletiner och chatttrum. (Khalatil, Boas, 2003, s. 26).

3.1.1 Censurens områden

Kontrollen av Internet i Kina baseras främst på lagar som skrevs innan Internet knappt fanns. Med anledning av detta introducerades en serie nya regleringar år 2000, riktade till statliga telekommunikationsföretag och publicerare av nyheter och elektronisk information på Internet. Jag kommer nedan att presentera ett urval av dessa för att skapa en uppfattning om graden av censur i landet.

All information som innehåller något av följande är förbjuden:

- motsäger konstitutionens principer
- sätter nationell säkerhet i fara, avslöjar statshemligheter, förstör landets enighet
- förstör landets ära och intressen
- uppmuntrar hets mot folkgrupp eller etnisk diskriminering, förstör enigheten bland Kinas olika nationaliteter
- har negativa effekter på statens policy kring religion

- stör den sociala ordningen, underminerar social stabilitet
- sprider porr, spel, hot om våld, mord och terror
- förolämpar andra människor
- övrigt enligt lag förbjudet innehåll

Denna lista fanns redan år 1997 i en något mer generell form. Detta är intressant då man av det kan dra slutsatsen att Internet ses ungefär som andra former av publikationer.

- Restriktioner i nyhetsspridning – inga nyheter får publiceras på Internet såvida de inte redan innan presenterats på nätet av statligt ägd media, eller redan har publicerats av auktoriserad media i annan form.
- Lagring av användardata – så kallade ISP' s, Internet Service Providers – måste lagra all användardata. Detta inkluderar registrerings- eller kundnumret för användaren, vilket telefonnummer som använts för att logga in, vilka web-adresser eller domäner som besökts under sessionen och hur länge. Datan måste lagras i 60 dagar och överlämnas till myndigheterna på begäran. Inlägg från användare som bryter mot reglerna blir omedelbart raderade.

Andra sidor som är blockerade är bland annat internationella människorättsorganisationer, nyhetssidor som CNN och BBC. Ibland kan man komma in på International Herald Tribunes sida och Human Rights in China, men inte alltid. Fram tills att man publicerade en intervju med Kinas president Jiang Zemin var The New York Times tillåten.

Författarna Jack Goldsmith och Tim Wu ser i sin bok "Who controls the Internet?" stora risker med Kinas kontroll av Internet. Detta fångas i ett citat av juridikprofessorn Peter Yu: "the question is no longer how the Internet will affect China. It is how China will affect the Internet." (Goldsmith, Wu, 2006, s. 104).

3.2 Kinesers Internetanvändande i realiteten – är censur nödvändig?

Till skillnad från många andra auktoritära regimer har Kinas regering valt att uppmuntra Internetanvändande och utbildning i en miljö som den har möjlighet att i viss mån forma, om än inte kontrollera fullt ut.

Som bekant spekuleras det mycket kring Internets påverkan på den stora massan. Internet utgör ett medium som erbjuder en aldrig tidigare upplevd tillgång

till multipla källor av bilder, nyheter, forum och idéer. Många tror därför att det kan komma att utmana statens hegemoni över informationsflödet. I denna debatt läggs mycket fokus på de diskussionsforum man finner på nätet där människor kan diskutera politiska frågor med folk i hela landet, och hela världen, något aldrig tidigare möjligt i Kina. Somliga föreslår till och med att ett resultat av dessa chattrum kommer att vara krav på staten från folket på politisk liberalisering (Kalathil, Boas, 2003, s. 25).

Den främsta formen av kontroll i Kina är faktiskt den nationella. I den debatt som råder idag läggs mest fokus på den tidigare nämnda internationella censuren, exempelvis av internationella nyhets sajter och människorättsorganisationer. Detta då intresset för utländska sajter är relativt litet i Kina då dessa inte fokuserar på Kina och oftast inte är skrivna på kinesiska. (Goldsmith, Wu, 2006, s. 95).

Flera forskare inom området, bland annat Randy Kluver och Jack Linchuan Qui, tar upp det faktum att de flesta kineser idag faktiskt inte använder Internet till annat än att spela spel och dylikt, snarare än att försöka hacka sig in på förbjudna sajter. Detta visar på att det kanske helt enkelt är så att snarare än att regeringen vinner i sina avsikter att kontrollera Internet är det så att folk helt enkelt inte antar utmaningen. (Banerjee, 2003, kap. 2, s. 26-60).

3.2.1 Internetkaféer

Internetkaféer är enormt stort i Kina. I storstäderna ligger det nästan ett på varje gata och där inne sitter unga kineser och fikar och chattar och spelar spel. Det kan tyckas oskyldigt, men dessa ses som ett stort hot av myndigheterna.

Våren 2001 hölls National People's Congress samt The Chinese People's Political Consultative Conference. Där motionerade några delegater om att stänga alla Internetkaféer. I debatten fokuserade man då främst på det man kallade "onlinegifterna", vilket inkluderar sådant som porr och spel.

Mellan april och juni 2001 genomförde man en så kallad rengöringskampanj då man i ett enormt projekt granskade 56, 800 Internetkaféer. Av dessa valde man att stänga 8014 stycken. I maj 2001 införde man nya regler som klargjorde att i fortsättningen måste de "farliga" Internetkaféerna ligga minst 200 meter från militärenheter, regeringsbyggnader, partiorganisationer och hög- och mellanstadieskolor. (Hughes, Wacker, 2003)

3.2.2 E-governance

E-governance översätts ibland som e-styre på svenska, men vi väljer här att genomgående använda den engelska termen. Innebörden av e-governance kan förklaras som den offentliga sektorns användande av informations- och kommunikationsteknologi i syfte att ge bättre service och information. Det innefattar också ett uppmuntrande av medborgerligt deltagande i beslutsfattandeprocessen samt en ansträngning att göra regeringen mer pålitlig, transparent och effektiv (Wei i Hoff, 2006, s. 125-126).

Uppkomsten av e-governance i Kina har varit påtaglig de senaste åren. Detta bland annat i form av projektet "Government online", initierat av regeringen 1999 för att öka närvaron av ministerier, administrativa enheter och lokalstyrelser i cyberrymden. Man sökte även genom projektet "främja transparens, och tillit genom att göra mer information tillgänglig för folket, samt att bekämpa korruption och bedrägeri." (Hughes, Wacker, 2003 s. 58-62).

Denna mobilisering av Internet för politiska syften kan onekligen tyckas gå stick i stäv med den i övrigt hårda kontrollen. Förklaringen sägs vara att Internet och liknande teknologier anses hjälpa statens kapacitet genom administrativ strömlinjeformning och automatisering. Man vill också öka medborgarnas belåtenhet genom att tillgodose dem med tjänster online och förhöjd byråkratisk transparens. (Kalathil, Boas, 2003, s. 31).

På Beijings kommunstyrels hemsida kan man läsa uppdateringar på lagar och regler. Där finns ett lokalt nyhetscenter och en e-postsektion där vem som helst kan mejla stadens borgmästare med förslag eller kritik av kommunpolitiken. Man har också inrättat ett forum där man kan ställa frågor och få dem besvarade direkt på sajten. (Kalathil, Boas, 2003, s. 32)

Detta är ett mycket bra exempel på det e-governance man strävar efter.

Flera författare, bland annat i boken "Open networks, closed regimes", framhåller en annan sida av fenomenet - möjligheten av att regeringen använder Internet som en form av förebyggande liberalisering. I en del auktoritära regimer har staten svarat på utmaningen med ekonomisk liberalisering med att förebyggande tillåta former av politisk liberalisering, så som breddandet av accepterade diskurser. Detta för att lätta pressen och kraven på reformering, samtidigt som man kan njuta av den ökade legitimiteten som följer på en sådan handling. Just i fallet Kina tycks då regeringen underförstått uppmuntra folket till att lufta sina åsikter i den någorlunda kontrollerade miljön i chattrummen, hellre än i områdena bortom den statliga ramen (Kalathil, Boas, 2003, s. 35).

3.3 För och emot en digitalt initierad politisk liberalisering

Politisk liberalisering kan sägas utgöra vägen mot målet demokratisering.

Många röster har höjts i debatten kring Internet som en möjlig liberaliserande kraft i auktoritära stater, mycket därför att det innebär aldrig tidigare skådade möjligheter till informations-spridning. På Maos tid var medias enda syfte att sprida hans politiska budskap. En kontroll av det slaget är inte längre möjlig. Redan 1989 sade Ronald Reagan i ett tal vid London's Guildhall följande ord: "Technology will make it increasingly difficult for the state to control the information it's people receive. __ The Golliat of totalitarianism will be brought down by the David of microship." (Kalathil, Boas, 2003, s. 1).

Gudrun Wacker argumenterar att det inte är troligt att Internet kan trigga en demokratisk massrörelse i Kina helt på egen hand. Detta då Internet förvisso ignorerar territoriella gränser, men det lever trots allt inte i ett socialt och politiskt vakuum.

Ibland inträffar dock händelser som inger hopp. En skolbuss exploderade i Jiangxi-provinsen. Regeringen gav genast förklaringen att en ensam galning låg bakom och hade arrangerat allt. Den gängse uppfattningen utgick dock från barnens berättelser som sade att de tvingats jobba med att tillverka smällare på skolgården, något som är förbjudet enligt lag. Detta upprörde människor så till den grad att de vågade överge självcensuren och kritiserade regeringen hårt för att de inte vågade tackla sådana problem som barnarbete och undermåliga skolor. Trots att kommentarer raderades och chattrum stängdes glömde folk inte bort händelsen och debatten spred sig även bortom Jianxi-provinsen. Det hela ledde till en offentlig ursäkt från Zhu Rongji¹ statens handlande. För första gången var myndigheterna tvungna att konfrontera Internets potential att vända en liten provinsiell händelse till en landsomfattande aktualitet. (Kalathil, Boas, 2003, s. 27-28).

3.4 Analys

Hoff och Banerjee talar om informationsteknologi som en kraft som penetrerar alla dagens samhällen. Trots den stränga censuren som genomsyrar all kinesisk media är det inte omöjligt att se Internet som ett potentiellt hot mot den auktoritära regimen. Detta inte minst då den kinesiska regeringens agerande kring den hårda kontrollen av informations spridning har gett upphov till livlig debatt i den demokratiska världen.

Trots självcensuren och den landstäckande brandväggen finns det som i fallet med skolbussen i Jiangxi ljusglimtar. Den form av e-governance som tillämpas på Beijings kommunstyrels hemsida kan lika gärna vara ett litet steg mot ett mer demokratiskt Kina, som ett rent spel för gallerierna, där medborgare förvisso kan skicka in synpunkter på den förda politiken men knappast vänta sig någon form av gehör från regeringens sida. Troligen, med tanke på landets övriga politik, är det så att den som påpekar alltför känsliga brister eller framför alltför häftig kritik, kan räkna med omedelbar tillrättavisning.

Möjligheten är stor att författarna i boken *Open Networks, Closed Regimes*, har rätt och den något, genom e-governance, ökade friheten enbart är ett taktiskt grepp från regeringens sida för att öka sin legitimitet. Även om detta skulle vara fallet torde det relativt snart genomskådas, det kan på inget vis vara mer än en tillfällig lösning. Ett möjligt scenario är att den tillfälligtvis förhöjda legitimiteten efter ett tag blir lägre än den var från början, då folk upplever sig lurade.

¹ Kinesisk politiker, premiärminister 1998-2003, medlem av kommunistpartiets politbyrås ständiga utskott 1992-2002.

Den kinesiska regeringen gör allt som står i dess makt för att överbevisa dem som framhåller Internet som en ohejdbar liberaliserande kraft. Det mest effektiva vapnet torde vara självcensuren, genom straff och åtgärder har man lyckats få folk att självmant hålla sig borta från ”farlig” information på nätet. Det är mycket som talar emot att Internet skulle kunna få fäste som demokratiserande kraft i Kina. Falun Gong-medlemmar som använder sig utav Internet för att informera om sin verksamhet spåras och skickas till arbetsläger. Övervakningssamhället är påtagligt, alla Internetkaféer, hotell och liknande som erbjuder Internettjänster måste lagra all användardata så att det enkelt kan spåras vem som varit inne på vilken sida, hur länge och när.

Slutsatsen är att vissa steg har genom informationsteknologin tagits mot ett mer liberalt samhälle. En demokratisk utveckling med Internet som genomdrivare kommer dock inte att gå så fort som optimisterna hoppas på. I viss mån kan Internet stärka det civila samhället och sprida kunskap om mänskliga rättigheter och demokrati. I kombination med ett övrigt starkare civilsamhälle och såväl politiska som ekonomiska påtryckningar från omvärlden kommer Internet att utgöra ett unikt påtryckningsmedel i Kinas väg mot att bli en demokratisk stat. Oavsett vad regeringen säger.

4 Civila Samhället.

4.1 Att konkretisera civila samhället

Civila samhället är ett relativt diffust begrepp som innefattar organisationer och föreningar som inte är statligt styrda. Civila samhället har historiskt en gedigen bakgrund som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Dock är det framförallt de senaste femton åren man har uppmärksammat begreppet civila samhället och dess innebörd i ett internationellt perspektiv. (Edwards, 2004, s 2). Det finns flertalet skolor om civila samhället och olika filosofer som tycks ha den främsta utopiska iden om civila samhällets uppbyggnad. En av dem var Alexis de Tocqueville. (Edwards, 2004, s 7 ff). Startskottet för ökad medvetenhet och rätt kom med kapitalismens utbredning. Man tryckte på för minskad statlig kontroll av handeln för att uppnå en fri marknad med självständiga val. Utvecklingen har eskalerat och man har gradvis inkluderat flera delar i samhället liksom det politiska och privata (Edwards, 2004, s 11). Ett fungerande samhälle idag bygger på att det civila samhället och staten är separerade från varandra samtidigt som de kompletterar varandra, där staten sätter upp lagar och ser till att lag och ordning efterlevs samtidigt som det civila samhället kontrollerar att staten inte skrider över gränsen till maktmissbruk och ett förtryckt samhälle (Edwards, 2004, s 24). Det civila samhället kan spela en stor roll för vad det är för styre i landet och för hur demokratin i landet utvecklas. I en auktoritär regim som Kina kan civila samhället vara bästa chansen för demokratisering, en mötesplats för att forma en opinion genom att visa sitt missnöje. I slutändan få till stånd en legitimitetsförlust för den styrande makten och så småningom en önskvärd demokratisering (Sida, 2004, s 11).

Som individ är människan ett flockdjur och vi samlar oss gärna i grupp för att uttrycka våra åsikter. Vi skapar ständigt informella och formella grupperingar i det civila samhället såsom fackföreningar och idrottsföreningar samt religiösa och kulturella föreningar - non governmental organizations. Vi skapar dem för att vi har ett intresse för sakfrågan, ett engagemang (Sida, 2004, s 8). Genom dessa föreningar förs orättvisor fram i ljuset som diskriminering av minoriteter etc. Man kan genom lobbying och opinionsbildningar få fram en rektion och debatt och i de bästa fall en förändring (Sida, 2004, s 13).

Vi har valt att titta på två områden inom Kinas civila samhälle. Till hur stor del tillåts NGO samt hur ser situationen ut i det civila samhället för de ständigt omdiskuterade religiösa minoriteterna.

4.2 Kinas Non Governmental Organizations

NGO– Non governmental organizations finns idag inom det civila samhället värden över. NGOs är som namnet påvisar organisationer som inte är knutna till någon statsmakt eller regering. Organisationerna jobbar ofta för människorätt, med humanitära insatser och miljöfrågor. Begreppet är välkänt och organisationsformen är erkänd. Förutsättningarna för att registrera NGOs i olika länder är skilda, givetvis är det lättare att skapa en organisation i demokratiska länder i förhållande till i auktoritära regimer. Antalet NGOs ökade i takt med det civila samhällets framväxt, så även i Kina.

I slutet av 1970-talet började organisationerna växa fram i Kina. Av de NGOs som existerar idag är det många som kontrolleras delvis eller helt av staten. Mellan år 1978 och 1998 skapades hela 870 000 nya NGOs i landet dock, var flertalet statligt styrda på ett eller annat sätt, så kallade GONGOs Government Organized Non Governmental Organizations (Cooper, 2006, s 109-110). Efter 1998 har kontrollen släppts en aning och antalet rena NGOs har ökat i Kina.

För att vara en laglig organisation måste organisationen få ett godkännande av staten och registreras som befintlig organisation. Fortfarande är registreringen av nya NGOs komplext i Kina. Staten ser gärna organisationerna som sin förlängda arm för att ha en inblick i det civila samhället. Staten tillåter endast en organisation per sakområde att registrera sig som en NGO samt att staten har ett egen intresse av just denna organisation (Turner, 2003, s 23). Det finns ett kryphål i systemet vilket är att registrera sin organisation som en non profit organization för att få fortsätta existera och komma runt lagen som säger att oregistrerade NGOs är olagligt (Yang, 2005, s 55). Specifikt så finns det två grundlagar som reglerar utvecklingen av NGOs i Kina. *Regulations for the registration and management of social organizationz* samt *Regulations for the registration and management of popular non-enterprise work units*. I korthet säger bägge lagarna att varje organisation måste vara knuten till staten på något sätt samt att de inte drivs med vinstsyfte, arbetskraften bygger på frivilliga samt att de skall jobba aktivt för att förbättra förutsättningarna i det civila samhället (Cooper, 2006, s 117 ff).

Tillkomsten av NGO i Kina har haft en markant betydelse speciellt för de utsatta i samhället. I och med att marknaden släpptes fri från statlig kontroll skapades ett allt större glapp mellan marknaden och staten där djungelns lag gäller, den starkaste vinner. Det glappet har allt eftersom fyllts på med nationella och internationella NGOs i Kina för att stötta de som kommer i kläm vilket ofta är kvinnor och minoriteter (Yang, 2005, s 47). En demokratisk stat har inte samma behov av NGOs som en icke demokratisk stat (M. Cooper, 2006, s 117 ff) därav kan det vara lätt att förstå att existensen av NGOs i Kina kan vara skillnaden på liv och död. En NGO i en demokratisk stat jobbar på så pass skilda sätt, de jobbar ofta för universella frågor eller speciellt kritiska detaljfrågor medan en NGO i en odemokratisk stat oftast jobbar för frågor som socialt skyddsnet eller andra frågor

som staten missar eller negligerar (Ma, 2002, s 323). Utvecklingen av NGOs har skänkt speciellt begåvade ungdomar möjligheten att engagera sig i nya frågor och gett dem större framtidsmöjligheter idag än vad de annars skulle ha haft (Ma, 2002, s 321).

Trots den starka tillväxten av NGOs det senaste årtiondet rör sig de befintliga tillåtna NGOs runt ekonomiska och sociala intressen. Organisationer som har en politisk agenda eller intresse bannlyses inom Kinas gränser. Idag är det oacceptabelt att skapa organisationer som opinionsbildar emot eller inte ens med annan politisk riktning än den staten för (Yang, 2005, s 55). Statens starka kontroll ställer till problem för organisationerna också på andra sätt. Tycker staten att man inte följer lagar och förordningar rörande NGOs är de inte sena att arresteras och åtala på flertalet punkter bland annat för uppror mot statliga lagar vilket ger grava straff (Cooper, 2006, s 133). För att få till en förändring måste nationell media rapportera och lobba för organisationerna i den mån det finns utrymme. I Kina råder det som bekant inte pressfrihet vilket gör det till en balansgång där samhället engagerar sig för att överhuvudtaget komma framåt. På grund av statens starka kontroll av NGOs inom nationens gränser krävs internationell uppmärksamhet och hjälp från utomstående hjälpororganisationer. Internet har kommit att bli en hjälpande hand för informations spridning till gemene man, både utanför och innanför nations gränser (Yang, 2005, s 59). Mycket av problemet beror på okunskap och ovisshet om situationen i landet. Mycket ligger i händerna på universell media genom rapportering av NGOs betydelse för Kina.

4.3 Religiösa rörelser och civilsamhället

Precis som kinesiska non governmental organizations är religiösa grupper hårt kontrollerade. Kinesiska myndigheter gör vad de kan för att förhindra en demokratisk utveckling frammanad av ett starkt civilsamhälle.

Religiösa organisationer är under hård statlig kontroll oavsett om de ägnar sig åt traditionell gudadyrkan och bön eller om de är av typen som erbjuder välgörenhet och social service. Efter kulturrevolutionen återöppnade kyrkor och tempel och de senaste två årtiondena har Kinas kristna befolkning vuxit avsevärt.

Trosbaserade organisationer engagerade i religiöst arbete har inte laglig status av sociala organisationer, trots deras icke-statliga och icke-profiterande natur. De måste registrera sig hos State Bureau of Religious Affairs, som noggrant inspekterar all verksamhet som bedrivs. 1996 beslutade regeringen att samtliga enheter för religiös utövning måste registrera sig.

Även kontakten med utländska religiösa grupper ligger under regeringens lupp. Man implementerar en detaljerad och mycket strikt kontroll av kommunikationerna mellan de utländska och de kinesiska religiösa

organisationerna samt de utländska organisationer och individer som deltar i religiösa aktiviteter i Kina. (Ma, 2006, s. 196).

Uppkomsten av folkliga och icke-ortodoxa grupper bidrar till ytterligare problem i relationen stat-samhälle i Kina. Bondesamhället har på senare upplevt ett återupplivande av populärreligion, inkluderande lokala tempelplatser, religionsblandade sekter av olika slag och ”underjordiska” hemsnickrade husreligioner. I de större städerna har också skett en form av återupplivning av religioner. Denna har dock varit mer dämpad, mycket på grund av den hårdare statliga kontrollen. Man märker dock en ökad närvaro på religiösa möten, inkluderande qi gong-flugan som hör samman med Falun Gong-rörelsen. (Alagappa, 2004, s. 438).

4.3.1 Falun Gong-rörelsen och religiös förföljelse

Det faktum att antalet anhängare av alla möjliga religioner vuxit kraftigt i Kina de senaste åren har orsakat oro hos flera av partiledarna. Under ett möte mellan ledare för CCP och State Council klargjorde Jiang Zeming, då generalsekreterare i kommunistpartiet (CCP) att ”religion was so important that the officials both of the State structure and the Party itself should focus very much on working to control it...”.

Det tydligaste och mest kända fallet av religiös förföljelse i Kina skulle kunna vara det plötsliga krafttag regeringen tog mot Falun Gong-rörelsen 1998. Medlemmar från rörelsen sittstrejkkade utanför regeringsområdet. Detta chockade CCP-ledarna som omedelbart sekt-förklarade Falun Gong. Obehöriga religiösa grupper förbjöds och många Falun Gong-medlemmar arresterades. År 2002 rapporteras 33 katolska präster ha satts i husarrest, fängslats eller försvunnit. (Ma, 2006, s. 70-71).

4.3.2 Nya regleringar

I takt med att religionsutövarna blir allt fler i Kina stramas kontrollen från regeringens håll åt ytterligare. Vissa friheter tillåts för de vissa ”auktoriserade” religioner, medan andra förbjöds helt.

I mars 2005 infördes nya regleringar för hur religion får utövas. Dessa beskrivs som en vändpunkt eller ett paradigmskifte inom religionsområdet. Hädanefter ska man standardisera olika regionala sätt att utöva religion, samt skapa större utrymme för laglig tillflykt för de som fått sina rättigheter kränkta. Man vill generellt främja större religiös frihet i Kina. (Carlson, 2005, s.747). Kanske kan man om man vill se dessa regleringar som ett steg mot ett friare civilsamhälle. Dock främjar även dessa nya lagar stark statlig övervakning och kontroll. Det erbjuds inget skydd åt religionsutövare som tillhör de grupper man inte godkänner och man delar ut godtyckliga straff till dem som vågar trotsa reglerna.

En analys av läget ger som synes en ganska pessimistisk bild av religion som bidrag till utveckling mot ett mer autonomt och civilt kinesiskt samhälle.

4.4 Analys

Beträffande NGOs och utvecklingen för ett liberalare samhälle i Kina har det skett viss förändring. De senaste 5-10 åren har statens kontroll på nationens NGOs minskat något, de tidigare GONGO har minskat i antal för att bereda väg för NGOs, vilket enligt teorin kring socialt kapital innebär att möjligheten för ett fritt samhälle ökar. Dock är organisationslivet långt ifrån fritt. Ta det faktum att än idag är det endast tillåtet med en organisation per sakfråga vilket är en restriktion införlivad för att minska risken för opinionsbildning och sammangaddning organisationer emellan. Samt det faktum att staten kontrollerar inom vilka sakområden det överhuvudtaget är tillåtet att bilda organisationer. Fortfarande är politisk verksamhet förbjuden. Restriktionerna går emot teorin på så sätt att de nationella lagarna inte förespråkar fri organisationsbildnings möjligheter. Man kan enkelt knyta samman organisationsförhållandena i Kina med synen på mänskliga rättigheter - de mänskliga rättigheterna är knappa och möjligheten att få registrera en laglig organisation ytterst liten. För att exemplifiera kan man se till det faktum att Kina inte ratificerat konventionen om politiska och medborgliga rättigheter och sådana organisationer är som sagt förbjudna enligt lag.

Det är inte bara nationella NGOs som har blivit starkare det senaste årtiondet utan även inträdet av internationella organisationer. Nationen har genom den snabba informationsspridningen svårt att stoppa informationsflödet in i landet som kommer via internet etc. Även om Kina själv fördömer och förbjuder specifika organisationer är det idag näst intill omöjligt att information inte kommer Kinas medborgare tillhanda via internationella organisationers jobb. Kina gör idag dock sitt bästa för att stänga ner även denna väg för informationsflöde genom ökade restriktioner för Internet som vi tidigare har diskuterat. Man kan knappast kalla samhället i Kina civilt men idag finns större förutsättningar för att en dag i framtiden ha ett civilt samhälle på grund av NGO och internationellt informationsflöde.

De nya regleringar som infördes rörande religionsutövande är ett, om än mycket litet, steg på vägen mot ett liberalare synsätt. Tyvärr tycks det för den kinesiska regeringen omöjligt att göra något bra fullt ut, det kan verka mycket frustrerande. De nya lagarna skyddar bara en utvald skara. På sitt vis kan man tycka att det varit bättre ifall de inte införts, då de i mycket enbart utgör ännu ett diskriminerande, odemokratiskt ställningstagande från regeringens sida. Till skillnad från situationen med NGO: s är kontrollen mycket hård rörande samarbete med utländska religiösa grupper och de försvinnanden, avrättningar och arbetsläger regeringen straffar avskräcker de flesta från att ens försöka.

Om man utgår ifrån Putnams teorier bör man ändå anta att de religiösa rörelser som finns bidrar till ett förstärkt socialt kapital. Lovande är också de spirande "underjordiska" religiösa rörelser som växer sig allt starkare på landsbygden. Deltagandet på religiösa möten ökar och uppkomsten av nya trosbaserade organisationer är steg mot ett ökat socialt kapital.

Detta i sig banar väg för ett starkare civilsamhälle som kan fungera som påtryckning för ett liberalare tankesätt i Kina.

5 Slutsats

Kina är ett land med en relativt sett låg grad av liberalisering. Trots detta har väldigt mycket hänt de senaste åren. Ekonomiskt och handelsmässigt sett har landet blivit betydligt mer liberalt sedan Maos död. Landet har öppnats upp för handel med omvärlden och Kina hämtar inspiration från västvärldens idéer kring ekonomisk utveckling och företagsutvecklande. Tyvärr har den kinesiska regeringen envist vägrat att inspireras på andra plan. Fortfarande utgör kineserna en förtryckt befolkning i ett land utan tryckfrihet och grundläggande mänskliga rättigheter. Fortfarande skickas regimkritiker och utövare av ”förbjudna” religioner i arbetsläger. Dödsstraff, försvinnanden och tortyr är vardagsmat i den kommunistdiktatur Kina idag utgör. Den verkliga boven i dramat är de mänskliga rättigheterna. Där är verkligheten inte ljus. Det faktum att det har skett förändringar i lagen är alltför ofta en justering infördd för att tysta utomstående kritiker eller för att omskrivningen av lagen stärker statens kontroll. Mänskliga rättigheter tycks inte vara en hög prioritet. Den mest alarmerande kritiken man kan rikta mot Kina i frågan om mänskliga rättigheter och liberalism är det faktum att man inte har ratificerat konventionen om medborgliga och politiska rättigheterna. Man tycks inte heller sträva efter en sådan ratificering i närtid.

Det går dock att skönja en liberal utveckling i landet. I slutet av 1990-talet, när Internet började växa sig riktigt stort var det många som trodde att det som ensam kraft skulle störta världens auktoritära stater på bara några år. Kineserna var listigare än så och installerade en landstäckande brandvägg och uppmuntrade genom hårda straff för fuskare till en sträng självcensur. Trots detta är det genom just informationsteknologin som vi ser de största möjligheterna till ett mer liberalt tänkande i Kina. Uppkomsten av så kallat e-governance som uppmuntrar medborgerligt deltagande, om än under mycket kontrollerade former är ett steg mot en sådan utveckling. Även fast alla regimkritiska inlägg som lyckas passera brandväggen snabbt blir bortrensade från chatttrummen hinner de säkert läsa av några. Många bäckar små och tillräckligt många utsuddade budskap torde lämna någon form av spår i människors medvetanden. Internet erbjuder också bättre möjligheter till att samordna möten och träffar, vilket banar för ett starkare civilt samhälle. Det faktum att Internetcensuren orsakat häftig debatt i väst kan även det i framtiden komma att ha inflytande på regeringens agerande.

Det bildas fler religiösa, icke-statbundna grupper än tidigare och den statliga kontrollen av de NGO: s som finns grundar för ett ökat socialt kapital i Kina. Internationella NGO: s har genom Internet gjort sig hörda i Kina och satt sina avtryck. Deras inträde på arenan kan komma att utgöra ett allt större framtida hot mot regimen, trots dess idoga försök till att stoppa dem.

Vi kan med andra ord hoppas på en fortsatt liberal utveckling i Kina.

6 Litteraturlista

- Amnesty International, 1998. *Peoples reppublic of China*. "The death penalty in 1997". <http://www.amnesty.org>
- Amnesty International, 2001. *Peoples republic of China*. "Torture a growing scourge in china- time for action". <http://www.amnesty.org>
- Alagappa, Muthia, 2004, *Civil Society and Political Changes in Asia*, Stanford: Stanford University Press
- Beauchamp, Edward, 2002. *East Asia- History, Politics, Sociology, Culture*. New York; Routledge.
- Banerjee, Indrajit (ed.), 2003. *Rhetoric and Reality: The Internet Challenge for Democracy in Asia*. Singapore: Eastern Universities Press.
- Carlson, Eric R, *China's New Regulations on Religion: A Small Step, Not a Great Leap, Forward*, Brigham Young University Law Review, nr. 3, 2005
- Cooper, Caroline M, 2006. *This is our way in; The civil society of environmental NOGs in south-west China*. Oxford; Blackwell Press
- Edwards, Michael 2004. *Civil Society*. Cambridge; Polity press.
- Esaiasson, Peter-Gilljem, Mikalel- Oscarsson, Henrik- Wängnerud, Lena, 2005. *Metodpraktikan- Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm; Norstedts Juridik AB.
- Diamond, Larry, *Elections without democracy Thinking about hybrid regimes*, Journal of democracy, vol. 13, nr. 2, april 2002
- Grugel, Jean, 2002. *Democratization a critical introduction*. New York: Palgrave Macmillan
- Gunner, Göran- Namli, Elena, 2005. *Allas värde och lika rätt. Perspektiv på mänskliga rättigheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Goldsmith, Jack – Wu, Tim, 2006. *Who Controls the Internet?* New York: Oxford University Press, Inc
- Hughes, Christopher R. – Wacker, Gudrun (ed.), 2003. *China and the Internet – politics of the digital leap forward*. London: RoutledgeCurzon
- Hoff, Jens (ed.), 2006. *Internet, Governance and Democracy. Democratic Transitions from Asian and European Perspectives*. Köpenhamn: NIAS Press
- Johnsson, Kay Ann, 2004. *Wanting a daughter, Needing a son*. Minnesota; Yeong and Yeong book company.
- Kalathil, Shanti – Boas, Taylor C, 2003. *Open Networks Closed Regimes*. Washington D.C: Carnegie Endowment for International Peace.
- Keith, Roland C- Lin, Zhiqiu, 2006. *New crime in China- Public order and human rights*. New York; Routledge.
- Lindström, Anders, 2006. Var är socialt kapital? <http://www.hallbarhetsradet.se>
- Mendes, Errol P- Traeholt, 1997. *Human rights Chinese and Canadian Perspective 1997*. Ottawa; the human rights research and education centre.

- Min, Chen, 2002. *Chinese women's rights to equal employment during the reform era*. Köpenhamn; The Danish centre for human rights.
- Ma, Qiusha, 2002. "The governance of NGOs in china since 1978:How much autonomy?", *Nonprofits and Voluntary sector quarterly*, vol 31, no 3, sid 305-324.
- Ma, Quisha, 2006, *Non-Governmental Organizations in Contemporary China Paving the way to civil society?* Oxon: Routledge Contemporary China Series
- Nowak, Manfred, 2003. *Introduction to the international human rights regime*. Leiden: Brill Academic publishers.
- Parul, Sharma, 1999. *Establishment of an alternative to death penalty*. Stockholm; Stockholm University
- SIDA, 2004. *Sidas policy för civila samhället*. www.sida.se/publikationer
- Svenska FN förbundet, 2005. *De Mänskliga rättigheternas historia*. www.sfn.se/page.asp?nodeId=190
- Svenska FN förbundet, 2006. *De sju konventionerna*. <http://www.sfn.se/page.asp?nodeId=194>
- Turner, Jennifer L, 2003. "Cultivating environmental NGO- Business partnership", *The China business review*, vol Nov/Dec 30, no 6, sid 22-25.
- Taiwan Foundation for Democracy, 2005. *China human rights report 2005*. Taipei; Taiwan Foundation for Democracy
- United Nations Information Centre for the Nordic Countries, 2005. http://www.un.dk/swedish/briefing_papers/manskliga_rattigheter/main.htm
- Utrikesdepartementet, 2005. *Mänskliga Rättigheter i Kina 2005*. <http://www.regeringen.se/sb/d/1475>
- United Nations commissioner of human rights, 2006. <http://www.ohchr.org/english/index.htm>
- United nations Convention on the Rights of the Child, 2006. Convention on the Rights of the Child. <http://www.ohchr.org/english/law/crc.htm>
- United Nations division for the Advancement of Women, 2006. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm>
- Yuan, Lijun, 2005. *Rekonceiving women's equality in china- a critical examination of models*. Oxford; Lexington books.
- Yang, Guobin, 2005. "Environmental NGOs and institutional dynamics in China", *The China Quarterly* sid 46-66.